

*Rzeczniactwo praw
osób doświadczających bezdomności*

Ogólnopolska Federacja
na rzecz Rozwiązywania
Problemu Bezdomności

Karta praw osób w kryzysie bezdomności

Przewodnik

Poradnik wdrażania Karty praw osób w kryzysie bezdomności
dla podmiotów społecznych

Zabrze 2020

Niniejszy przewodnik opublikowany został w języku angielskim przez FEANTSA / Housing Rights Watch

Tłumaczenie polskie: Jakub Wilczek

Spis treści

O kampanii europejskiej.....	3
Kontekst polityczny.....	3
Cele.....	4
Czym jest Karta praw osób w kryzysie bezdomności?.....	4
Przyjęcie Karty praw osób w kryzysie bezdomności.....	6
Bezpośrednie przyjęcie Karty przez miasto	6
Zaangażowanie interesariuszy lokalnych.....	6
Implementacja Karty praw osób w kryzysie bezdomności.....	8
Partycypacja osób doświadczających bezdomności	8
Monitorowanie implementacji	8
Załącznik: Wzór Karty praw osób w kryzysie bezdomności	9

O kampanii europejskiej

W Europie narasta zjawisko **kryminalizacji bezdomności**. Zakazy żebrania, „czyszczenie” przestrzeni publicznych z osób doświadczających bezdomności czy instalacja „defensywnych” elementów małej architektury miejskiej to tylko niektóre z praktyk **ograniczających lub odbierających podstawowe prawa** części osób w kryzysie bezdomności.

Dla przeciwdziałania temu trendowi, zapraszamy wszystkie miasta w Unii Europejskiej do **afirmacji ideałów stanowiących fundament współczesnej Europy** w formie przyjęcia Karty praw osób w kryzysie bezdomności.

Chociaż samo podpisanie Karty nie rozwiąże problemu bezdomności, będzie **wyraźnym komunikatem do społeczności lokalnej, lokalnych decydentów politycznych i innych lokalnych interesariuszy**, wskazującym na alternatywne do tradycyjnych sposoby rozwiązywania tego złożonego problemu. Chcemy stworzyć szeroką, wielopodmiotową inicjatywę, w której miasta Unii Europejskiej przedstawiają się jako miejsca bezpieczne dla osób w kryzysie bezdomności. Głównym celem Karty jest ochrona podstawowych praw osób zmuszonych do życia na ulicy. Nie należy jednak traktować jej jako dokumentu promującego „prawo do bezdomności”. Nikt nie powinien doświadczać bezdomności, ale jeśli już do niej dochodzi, prawa i godność osób w kryzysie bezdomności powinny podlegać ochronie.

Niniejszy przewodnik tworzy ramy i sugeruje działania zachęcające miasta do podpisywania Karty w całej Europie, w związku z czym czytelnik musi na własną rękę dostosować używane pojęcia do kontekstu lokalnego.

Kontekst polityczny

Bezdomność rozumiemy jako sytuację, która **pozbawia jednostki podstawowych praw**, w tym prawa do mieszkania. Definiowanie bezdomności z **perspektywy opartej na prawach**, w odróżnieniu od innych polityk i programów, daje osobom w kryzysie bezdomności podmiotowość i prawo do działania.

Podstawowe prawa zawarte w Karcie praw osób w kryzysie bezdomności wynikają z koncepcji **przyrodzonej godności człowieka**. Każdy człowiek jest podmiotem podstawowych praw zapisanych w traktatach dotyczących praw człowieka. Wiele najnowszych międzynarodowych i europejskich instrumentów prawnych zawiera stanowcze wezwania do zapobiegania i eliminowania bezdomności:

- w 2016 r. rezolucja przyjęta przez Radę Praw Człowieka ONZ i poparta przez wszystkie państwa członkowskie UE wezwała „do podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu wyeliminowania przepisów kryminalizujących bezdomność”;
- w Nowej Agendzie Miejskiej zatwierdzonej na konferencji ONZ Habitat III w listopadzie 2016 r., wezwano do podjęcia środków zmierzających do „zapobiegania i eliminacji bezdomności”, „zwalczania i eliminacji kryminalizacji” oraz „stopniowej realizacji prawa do odpowiednich warunków mieszkaniowych”;
- cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ (SDG) wezwały do położenia kresu ubóstwu, w szczególności ubóstwu skrajnemu, do 2030 r.;
- w 2017 r. Komisja Europejska i państwa członkowskie proklamowały Europejski Filar Praw Socjalnych (EPSR), który w Zasadzie 19. obejmuje prawo do schronienia i pomocy mieszkaniowej.

Równoległe do tych pozytywnych zmian w polityce międzynarodowej i europejskiej, zjawisko kryminalizacji bezdomności lokalnie narasta i występuje obecnie w większości krajów europejskich. **Pomimo niedostępności mieszkań, schronienia i innych podstawowych zasobów, ludzie są karani za to, że przebywają, śpią lub jedzą w miejscach publicznych.**

Badania pokazują, że strategie oparte o środki karne mogą wypychać osoby w kryzysie bezdomności w jeszcze głębsze ubóstwo i wykluczenie społeczne. Środki publiczne powinny być wykorzystywane do

skutecznego wspierania i ochrony osób doświadczających bezdomności, a nie do przeprowadzania kosztownych czynności karnych. Kryminalizacja bezdomności prawdopodobnie jest droższa niż rozwiązanie tego problemu poprzez zapewnienie dostępu do odpowiednich warunków mieszkaniowych. Chcemy uświadomić ogółowi społeczeństwa, że środki karne nie stanowią rozwiązania problemów społecznych.

Cele

- Poinformowanie osób doświadczających bezdomności o ich podstawowych prawach i zachęcenie ich do dochodzenia swoich praw i korzystania z nich.
- Podniesienie świadomości problemu wśród urzędników miejskich, interesariuszy społecznych i ogółu społeczeństwa.
- Wezwanie władz lokalnych do wywiązania się z obowiązku zaakceptowania obecności osób w kryzysie bezdomności w przestrzeni publicznej miast i świadczenia pomocy tym osobom.

Czym jest Karta praw osób w kryzysie bezdomności?

Karta praw osób w kryzysie bezdomności jest kompilacją podstawowych praw człowieka zaczerpniętych z aktów prawa europejskiego i międzynarodowego, specjalnie dostosowaną do sytuacji osób doświadczających bezdomności. Naszym głównym celem jest podpisanie Karty przez miasta w całej Europie i tym samym potwierdzenie ich **zaangażowania w przestrzeganie praw człowieka**¹. Miasta są najbliżej obywateli i zapewniają wiele niezbędnych usług na szczeblu lokalnym. Mają znaczącą ilość kompetencji politycznych i prawnych, aby zaprzestać kryminalizacji, ale nie zawsze mogą same podołać kres bezdomności.

Opracowana przez nas Karta jest jedynie wzorem i stanowi **elastyczny szablon**, który można dostosować do każdego kontekstu lokalnego w Europie, z poszanowaniem podstawowych praw człowieka zapisanych w jej tekście.

Głównym celem Karty jest **ochrona podstawowych praw osób zmuszonych do życia na ulicy** – nie stanowi ona afirmacji prawa do bezdomności, ale jest odpowiedzią na współczesną rzeczywistość, w której odpowiednie schronienie lub mieszkania nie są dostępne dla wszystkich obywateli. Chcemy podkreślić, że każda osoba doświadczająca bezdomności ma takie same prawa jak każdy inny mieszkaniec miasta. Nikomu nie wolno odmawiać praw człowieka ze względu na jego lub jej bezdomność – każdy człowiek zasługuje na godne traktowanie. Tymczasem, wobec osób cierpiących już ze względu na stygmatyzację społeczną oraz poniżające i odczłowieczające warunki życia, stosuje się środki karne.

Karta praw osób w kryzysie bezdomności obejmuje prawo dostępu do godnych warunków tymczasowego schronienia, prawo do korzystania z przestrzeni publicznej i swobodnego przemieszczania się w niej, prawo do równego traktowania, prawo do adresu korespondencyjnego, prawo dostępu do podstawowych urządzeń sanitarnych, prawo do usług ratujących życie, prawo do udziału w wyborach, prawo do ochrony danych osobowych, prawo do prywatności i prawo do podejmowania czynności niezbędnych do przetrwania w granicach obowiązującego prawa. Wdrożenie tych praw w życie ma wpływ na różne lokalne polityki, które należy wziąć pod uwagę przy przyjmowaniu Karty w miastach.

¹ *Homeless Bill of Rights*, Housing Rights Watch, 2017, <http://www.housingrightswatch.org/billofrights>

I. Prawo do mieszkania

Najważniejszym prawem osób w kryzysie bezdomności jest prawo do mieszkania. Usługi wspierające dostęp do odpowiedniego mieszkania muszą być dostępne dla wszystkich osób doświadczających bezdomności.

II. Prawo dostępu do godnych warunków tymczasowego schronienia

W sytuacjach gdy odpowiednie mieszkania nie mogą być zapewnione natychmiastowo, wszystkie osoby w kryzysie bezdomności muszą mieć dostęp do usług schronienia tymczasowego dobrej jakości.

III. Prawo do korzystania z przestrzeni publicznej i swobodnego przemieszczania się w niej

Osoby doświadczające bezdomności muszą mieć prawo korzystania z przestrzeni publicznej i poruszania się w niej bez dodatkowych restrykcji, których nie stosuje się wobec innych osób.

IV. Prawo do równego traktowania

Władze lokalne muszą zapewniać usługi niedyskryminujące osób, które nie mają domu. Personel tych usług musi stosować zasadę równego traktowania.

V. Prawo do adresu korespondencyjnego

Osoby w kryzysie bezdomności często doświadczają ograniczeń w dostępie do rynku pracy i usług publicznych ze względu na brak możliwości podania adresu korespondencyjnego. Osoby te muszą mieć dostęp do działającego adresu pod którym będą mogły odbierać pocztę.

VI. Prawo dostępu do podstawowych urządzeń sanitarnych

Osoby w kryzysie bezdomności muszą mieć dostęp do podstawowych urządzeń sanitarnych, w tym bieżącej (pitnej) wody, pryszniców i toalet. Urządzenia te muszą zapewniać możliwość dokonania czynności higienicznych w godnych warunkach.

VII. Prawo do usług ratujących życie

Osoby w kryzysie bezdomności muszą mieć prawo dostępu do usług ratujących życie: w tym usług społecznych, ratownictwa medycznego, policji i straży pożarnej; na tych samych warunkach co każdy inny mieszkaniec miasta.

VIII. Prawo do udziału w wyborach

Osoby doświadczające bezdomności muszą mieć możliwość dopisania się do spisu wyborców oraz wyrobienia dokumentów niezbędnych do poświadczenia ich tożsamości podczas wyborów bez dyskryminacji ze względu na sytuację mieszkaniową.

IX. Prawo do ochrony danych osobowych

Osoby w kryzysie bezdomności muszą mieć takie samo prawo do ochrony swoich danych osobowych i możliwość kontroli ich przetwarzania w różnych rejestrach (np. zdrowotnych, mieszkaniowych, kryminalnych) jak każdy inny obywatel.

X. Prawo do prywatności

Prawo do prywatności musi być respektowane i chronione w maksymalnym wymiarze możliwym do osiągnięcia w różnych typach zakwaterowania, w tym w placówkach zakwaterowania zbiorowego i w nieformalnych formach zakwaterowania.

XI. Prawo do podejmowania czynności niezbędnych do przetrwania w granicach obowiązującego prawa

Osoby w kryzysie bezdomności muszą mieć możliwość podejmowania czynności niezbędnych do przeżycia w granicach obowiązującego prawa. Czynności takie jak żebranie czy poszukiwanie wyrzuconej żywności nie mogą być kryminalizowane, zakazywane lub arbitralnie ograniczane do określonych obszarów.

Przyjęcie Karty praw osób w kryzysie bezdomności

Zatwierdzenie Karty praw osób w kryzysie bezdomności jest przejawem inicjatywy władz miejskich i wzięcia przez nie odpowiedzialności za przestrzeganie praw wszystkich mieszkańców. **Nie istnieje jedna, standardowa procedura przyjęcia Karty.** Dotychczasowe podejścia były dość elastyczne i różnorodne, co zobrazowano poniższymi przykładami:

- W **Słowenii** członkowie FEANTSA przetłumaczyli Kartę na język słoweński w ramach szerszej kampanii obejmującej m.in. publiczną prezentację założeń Karty dla przedstawicieli największych miast w kraju, co doprowadziło do podpisania jej przez cztery rady miejskie.
- W **Hiszpanii** miasta Barcelona, Móstoles² i Santiago de Compostela przyjęły Kartę spontanicznie, bez udziału lokalnych interesariuszy.
- We **Francji** platforma organizacji pracujących z osobami w kryzysie bezdomności na poziomie lokalnym zainicjowała strategię, obejmującą udział samych osób doświadczających bezdomności, mającą na celu przekonanie francuskich miast do przyłączenia się do obrony podstawowych praw tych osób³.
- W **Polsce** miasto Gdańsk zobowiązało się do przyjęcia Karty na konferencji w Warszawie w maju 2018 r. *W 2019 r., dzięki współpracy miasta z lokalnymi organizacjami, projekt Karty został poddany szerokim konsultacjom społecznym i obecnie jest gotowy do przyjęcia – przyp. tłum.*
- W **Wielkiej Brytanii** lokalna platforma interesariuszy w Brighton pracuje obecnie nad przekonaniem władz gminy Brighton and Hove do przyjęcia Karty⁴.

Różne miasta stosowały dotychczas **dwa główne sposoby przyjmowania Karty:**

Bezpośrednie przyjęcie Karty przez miasto

Najbardziej zaangażowane miasta uważają, że przyjęcie Karty jest czymś, co miasto powinno zrobić **z własnej inicjatywy**. Miasta te zrobiły to publicznie zobowiązując się do poszanowania treści Karty oraz wysyłając jej podpisaną kopię do FEANTSA. Karta jest w ich przypadku jedynie punktem wyjścia do ciągłego zaangażowania i poprawiania stanu ochrony praw osób w kryzysie bezdomności.

Zaangażowanie interesariuszy lokalnych

Lokalni interesariusze współpracują w celu **nakłonienia władz lokalnych do przyjęcia Karty** i rozwijania podejścia opartego na prawach w przeciwdziałaniu bezdomności. Proces ten może doprowadzić do podpisania Karty przez nowe miasta, może być wykorzystany do zakwestionowania kryminalizacji bezdomności, może wreszcie stworzyć lokalny ruch na rzecz praw osób w kryzysie bezdomności i/lub zwiększyć świadomość społeczną.

Posiadanie **strategii działań rzeczniczych** pomoże nakreślić cele i zidentyfikować interesariuszy, których należy zaangażować oraz sposoby docierania do nich. Taka strategia wymagałaby co najmniej poniższych działań:

² *Móstoles leading ambitious strategy in Spain*, UCLG Committee on Social Inclusion, Participative Democracy and Human Rights, 2019, <https://www.uclg-cisdp.org/en/news/latestnews/m%C3%B3stoles-spain-leading-ambitious-strategy-right-housing-and-rights-homelesspeople>

³ *Déclaration des Droits des personnes sans abri*, Fondation Abbé Pierre, 2019, <https://www.fondation-abbepierre.fr/droitsdespersonnessansabri>

⁴ *Homeless Bill of Rights*, Brighton and Hove Housing Coalition, 2019, <https://housingcoalition.co.uk/homeless-bill-of-rights/>

Określenie celów

Zasadniczo chcemy, aby prawa osób doświadczających bezdomności były przestrzegane na szczeblu lokalnym, nawet jeśli są to osoby żyjące w przestrzeni publicznej lub miejscach niemieszkalnych. Chcemy, aby lokalne przepisy i zarządzenia szanowały te prawa. Chcemy, aby miasto zapewniało schronienie, a docelowo mieszkania, wszystkim pozbawionym dachu nad głową.

Określenie organów i/lub osób odpowiedzialnych za obszary, w których zawierają się cele

Będą to decydenci – rada miasta, a zwłaszcza osoby zajmujące się usługami socjalnymi w mieście. Należy określić, kto dokładnie odpowiada za ten obszar.

Określenie w jaki sposób przekonać zidentyfikowanych decydentów

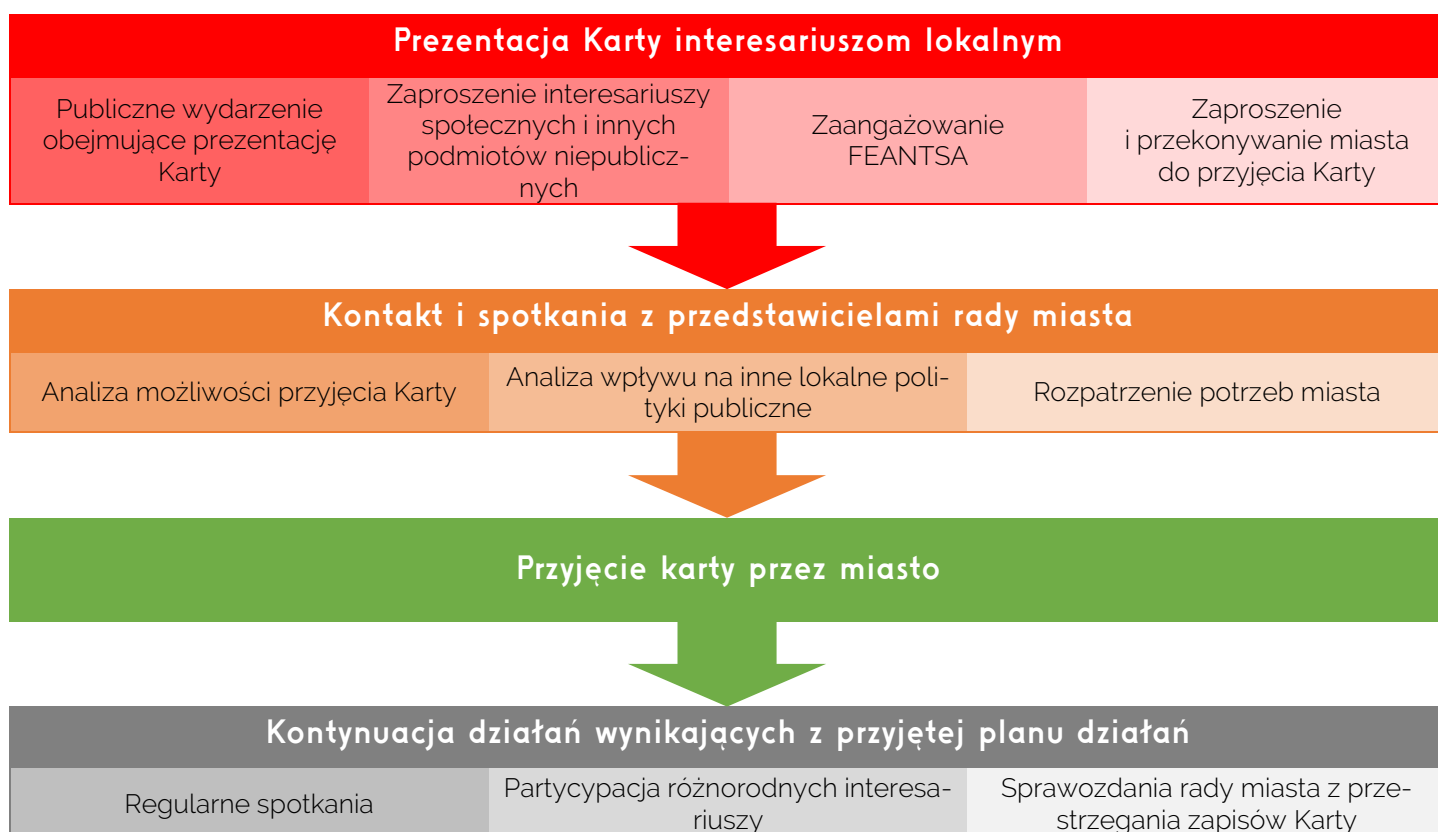
Należy określić przestrzeń, w której będzie można przedstawiać i wyjaśniać znaczenie Karty praw osób w kryzysie bezdomności. Może to wymagać różnych, rozłożonych w czasie wymagających zarówno kreatywności, jak i wytrwałości. Do osiągnięcia celu strategicznego niezbędnych może być kilka uzupełniających się inicjatyw (poniżej znajdują się pomysły dotyczące potencjalnego planu działań, które można podjąć).

Określenie oczekiwanych rezultatów

Fakt, że miasto przyjmie Kartę, oznacza, że jest ono gotowe do zobowiązania się do stosowania podejścia opartego o prawa w rozwiązywaniu problemu bezdomności, jednak działania wynikające z przyjętego planu muszą być kontynuowane w celu zapewnienia, że lokalna polityka i przepisy są rzeczywiście zgodne z treścią Karty i są przestrzegane w perspektywie średnio- i długoterminowej.

Ścieżka realizacji planu działań na rzecz przyjęcia Karty praw osób w kryzysie bezdomności

Proponowana ścieżka realizacji strategii rzecznictwa na rzecz przyjęcia Karty praw osób w kryzysie bezdomności wygląda następująco:

Implementacja Karty praw osób w kryzysie bezdomności

Przyjęcie Karty może mieć wpływ na różne polityki publiczne w mieście związane z urbanistyką, spójnością społeczną, służbami porządkowymi, przedsiębiorczością i handlem itp. Rada miasta powinna upewnić się, że każdy departament zna treść Karty i dostosowuje do niej swoje funkcjonowanie i regulacje.

Partycypacja osób doświadczających bezdomności

Podmioty społeczne pracujące z osobami w kryzysie bezdomności są niezbędne do opracowania lokalnej wersji Karty, ale zasadnicze znaczenie ma także zaangażowanie tych osób w obronę własnych praw. W FE-ANTSA angażujemy się w zwalczanie uprzedzeń dotyczących bezdomności. Opowiadamy się za włączeniem do tego procesu także obywateli pozbawionych środków do życia. Ich udział jest niezbędny, aby ich poglądy i potrzeby zostały rzeczywiście wzięte pod uwagę oraz aby uniknąć podejmowania decyzji o nich bez nich. Strategia na rzecz przyjęcia Karty przez władze lokalne powinna więc obejmować partycypację osób w kryzysie bezdomności.

Monitorowanie implementacji

Lokalni interesariusze i podmioty społecznej muszą wspólnie stworzyć system monitorowania w celu prawidłowej wdrożenia Karty do prawa lokalnego i (w razie potrzeby) egzekwowania odpowiedzialności za nieprzestrzeganie przewidzianych Kartą praw. W większości miast w Europie istnieją różnorodne lokalne platformy, na których władze lokalne spotykają się z organizacjami społecznymi. Platformy te można wykorzystać do monitorowania implementacji Karty. Należy określić odpowiednie cele i wskaźniki umożliwiające ocenę (ewaluację) wdrożenia Karty.

Załącznik

Wzór Karty praw osób w kryzysie bezdomności⁵

Zgodnie z opartym o wartości demokracji i humanizmu krajowym oraz międzynarodowym prawem praw człowieka, my, jako Rada Miasta

deklarujemy

stałą troskę Rady Miasta o poszanowanie i zagwarantowanie praw osób doświadczających bezdomności, w szczególności ich prawa do mieszkania.

Dążąc do realizacji tego celu, jesteśmy zdeterminowani, aby w żaden sposób nie przyczyniać się do utrwalania surowych i niehumanitarnych warunków, które zbyt często doświadczane są przez ludzi, którzy nie mają miejsca, w którym mogliby mieszkać.

Wspólnie z innymi miastami europejskimi, stoimy przed wyzwaniami związanymi z zapewnieniem wystarczającej liczby przystępnych cenowo mieszkań socjalnych, a nawet niezbędnej liczby miejsc noclegowych w schroniskach. Ciężar bezrobocia i ubóstwa coraz częściej przygniata część naszego społeczeństwa czemu towarzyszy oczekiwanie wzrostu wydatków publicznych na zapewnienie tej części społeczeństwa usług publicznych.

Mając na uwadze powyższe, wyrażamy przekonanie, że obowiązkiem każdej osoby, organizacji społecznej czy biznesowej, a także władz lokalnych, w tym władz naszego miasta jest zmaksymalizowanie naszych wysiłków na rzecz poprawy warunków życia osób doświadczających bezdomności oraz na rzecz złagodzenia negatywnych skutków bezdomności.

Zmierzając do osiągnięcia tego celu, Rada Miasta uznała za istotne potwierdzić, że każda osoba znajdują się w kryzysie bezdomności ma prawo do traktowania na równi z innymi mieszkańcami naszego miasta. Nikomu nie wolno odmówić korzystania z praw z uwagi na to jest osobą znajdującą się w kryzysie bezdomności.

W szczególności zobowiązujemy się działać na rzecz realizacji następujących praw:

- I. Najważniejszym prawem osoby w kryzysie bezdomności jest **prawo do wyjścia z bezdomności**. Usługi umożliwiające dostęp do odpowiednich rozwiązań opartych na mieszkaniach muszą być dostępne dla wszystkich doświadczających bezdomności. Rada Miasta we współpracy z właściwymi organami władzy publicznej będzie działać na rzecz zapewnienia takiej liczby rozwiązań mieszkaniowych, która pozwoli zaspokoić istniejące potrzeby mieszkaniowe.
- II. W sytuacji, gdy niemożliwe jest niezwłoczne zapewnienie mieszkania każdej osobie doświadczającej bezdomności należy zagwarantować **każdej osobie dostęp do godnego tymczasowego schronienia**. Rada Miasta zobowiązuje się współpracować z innymi właściwymi organami publicznymi na rzecz zapewnienia takiej liczby miejsc tymczasowego schronienia, która wystarczy dla wszystkich potrzebujących, tak aby nikt nie musiał spać bez dachu nad głową ani bez własnego łóżka.
- III. Osoby doświadczające bezdomności mają takie samo **prawo do korzystania z przestrzeni publicznej** oraz do **swobodnego poruszania się w niej**, nie doznając w tym zakresie większych ograniczeń niż te które odnoszą się do wszystkich. Obejmuje to między innymi dostęp do chodników, publicznych parków, transportu publicznego i budynków publicznych na takich samych warunkach, jakie odnoszą się do innych mieszkańców. Możliwość korzystania z przestrzeni publicznej w celu odpoczynku uwarunkowana

⁵ Polska wersja wzoru Karty (tłum. A. Płoszka) opublikowana została w 2018 r. na stronach www Biura Rzecznika Praw Obywatelskich https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Karta%20Praw%20Os%C3%B3b%20do%C5%9Bwiadczaj%C4%85cych%20bezdomno%C5%9Bci_o.pdf

powinna być jednakowymi dla wszystkich zasadami, bez dodatkowych ograniczeń dla osób doświadczających bezdomności.

- IV. Rada zobowiązuje się zapewnić, by pracownicy świadczący usługi szanowali **prawo do równego traktowania wszystkich ludzi**, nie dyskryminując osób nie mających domu.
- V. Osoby w kryzysie bezdomności często doświadczają naruszeń praw pracowniczych oraz praw do świadczeń socjalnych, z uwagi na to, że nie są one w stanie podać swojego adresu korespondencyjnego. Rada zobowiązuje się **zapewnić** osobom doświadczającym bezdomności **możliwość korzystania z adresu korespondencyjnego**, jeżeli taka forma pomocy jest im niezbędna.
- VI. Jeżeli Rada nie będzie w stanie zapewnić odpowiednich usług w zakresie tymczasowego schronienia, zobowiązuje się zapewnić **prawo dostępu do podstawowych, publicznie dostępnych, urządzeń sanitarnych**: bieżącej wody (kranów z wodą pitną), pryszniców i toalet umożliwiających utrzymanie poziomu higieny gwarantującego zachowanie godności człowieka.
- VII. **Prawo do usług ratujących życie**: pomocy społecznej, służby zdrowia, policji i straży pożarnej na takich samych warunkach, jak w przypadku pozostałych mieszkańców, bez dyskryminacji ze względu na sytuację mieszkaniową lub wygląd zewnętrzny.
- VIII. **Prawo do udziału w wyborach** i związanego z tym wpisania do rejestru wyborców oraz otrzymania niezbędnych dokumentów umożliwiających potwierdzenie tożsamości podczas głosowania w wyborach, bez dyskryminacji ze względu na sytuację mieszkaniową.
- IX. **Prawo do ochrony danych osobowych**, poprzez przetwarzanie danych osobowych osób doświadczających bezdomności przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe realizujące zadania zlecone przez radę miasta, wyłącznie za zgodą tych osób, jedynie w celu świadczenia usług na ich rzecz oraz rozwiązywania ich problemów. Osoby doświadczające bezdomności mają takie samo prawo jak inni obywatele prawo do sprawowania kontroli nad swoimi danymi osobowymi, w szczególności nad informacjami na temat ich stanu zdrowia, uprzedniej karalności (jeżeli wystąpiła), historii zamieszkania, życia prywatnego oraz historii życia rodzinnego.
- X. **Prawo do prywatności** musi być szanowane i chronione w najszerszym możliwym zakresie we wszystkich miejscach w których przebywają i zamieszkują osoby doświadczające bezdomności, w tym w obiektach komunalnych, placówkach organizacji pozarządowych realizujących zadania zlecone przez radę miasta, oraz miejscach niemieszkalnych w których zamieszkują osoby w kryzysie bezdomności. Rada zobowiązuje się dążyć do pełnej realizacji tego prawa we wszystkich udostępnianych oraz nadzorowanych przez siebie miejscach tymczasowego schronienia.
- XI. **Prawo do podejmowania czynności niezbędnych do przetrwania (w granicach prawa)**. Dążąc do tego by nikt nie był zmuszony do podejmowania takich czynności uznajemy jednak, że niektóre osoby, nie mając innej możliwości, będą szukać wsparcia poprzez żebractwo czy zbieractwo wyrzuconej żywności by przetrwać. Praktyki te same w sobie nie powinny być kryminalizowane, zabronione czy arbitralnie ograniczone do określonych obszarów.

Data:

Podpisy:

Więcej informacji:

 www.housingrightswatch.org
 [@HousingRightsWatch](https://www.facebook.com/HousingRightsWatch)
 [@rightohousing](https://www.twitter.com/rightohousing)

 www.feantsa.org
 [@FEANTSA](https://www.facebook.com/FEANTSA)
 [@FEANTSA](https://www.twitter.com/FEANTSA)

 www.bezdomnosc.pl
 [@ofrpb](https://www.facebook.com/ofrpb)
 [@Bezdomnosc_PL](https://www.twitter.com/Bezdomnosc_PL)

Kontakt:

maria.jose.aldanas@feantsa.org
biuro@bezdomnosc.pl